

Ruth 1

Zondag 15 mei 2022, Christus Triumfatorkerk, Maaltijd van de Heer

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Ruth 1

KOMEN

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied 'Groen ontluikt de aarde' (Lied 625)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag Psalm 27: 1 en 4
- Kyriegebed
- Glorialied "Zonne der gerechtigheid" (Lied 967: 1 en 4)

WOORD

- Met de kinderen
 - Gebed*
 - Gesprek met de zaal*
 - Lied met de kinderen: Liefde is blij zijn (AWN IV, 26)*
- Inleiding op Ruth

Vier zondag lang lezen we uit Ruth.
Elke zondag één hoofdstuk en dan is het boekje uit.
Het zal wel even duren, want op 5 juni, met Pinksteren komt hoofdstuk 2 pas aan de orde. En dan 19 juni en dan 3 juli. We doener dus wel anderhalve maand over. Ik hoop dat u de lijn van het verhaal vasthoudt.
Ruth is een bijzonder boekje in onze bijbel.
In onze **bijbel** staat het tussen het boek van de Rechters, vroeger Richteren geheten en de twee boeken van Samuel.
En daar heeft de schrijver het ook gesitueerd. Zo staat in de eerste zin: "In de tijd dat de rechters het volk leidden, brak er een hongersnood aan in het land." Precies tussen Rechters en Samuel in. En toch is de plaats niet echt goed.
Dat is de chronologische volgorde van de Bijbelboeken die de Griekse vertalers bedachten in de tweede eeuw voor Christus.
In de **joodse** Bijbel, de TeNaCh, staat dit boek op een heel andere plek. Helemaal achterin, bij de geschriften. Beter nog bij de *feestrollen*. Want het boekje Ruth wordt gelezen bij het Wekenfeest, Shavoeót – het is ons Pinksterfeest. Dat zegt iets over dit boekje Ruth. Het is niet een verhaaltje uit het tijd van de rechters, het is een eigen verhaal, geboren lang nadat de Israëlieten elkaar vertelden over woeste Rechters en de eerste koningen. En uniek boek met een eigen geluid en een eigen boodschap, waarin je ook de tijd van de ballingschap van eeuwen later hoort doorklinken.
Een klein boekje waarin we langzaam zullen ontdekken dat God trouw is. Anders dan wij denken en verwachten. Gods trouw uit zich in de trouw van mensen aan elkaar. God zelf komt in het boekje meer heel even actief in actie.

We luisteren zo naar het eerste hoofdstuk.
Maar eerst voelen we Ruths vreemdheid in een lied van Stef Bos.
Het lied van Ruth – niet toevallig door Steef Bos in het Zuid-Afrikaans gezongen, om de vreemdheid te voelen. Luister maar:
- Luisterlied: 'Lied van Ruth (My Land Is Jou Land) – Stef Bos
(<https://www.youtube.com/watch?v=3QSFYWTUx9E>)

- Schriftlezing Ruth 1: 1-5
- Lied Psalm 31: 1
- Schriftlezing Ruth 1: 6-19a
- Lied Psalm 31: 3
- Schriftlezing Ruth 19b-22
- Lied Psalm 31: 7
- Preek

Ruth- het lijkt zo'n eenvoudig verhaal.

Een liefdesgeschiedenis. Je zou er zo een soapserie van kunnen maken.

Wel een korte soap, want na vier hoofdstukken is het verhaal al klaar.

Eind goed al goed. Alhoewel – er zit ook een cliffhanger in deze soap. Het eindigt met de geboorte van de grootvader van David. Hoe zou dat verder gaan?

En het begint, het begint als een echte dramaserie. Alles gaat mis.

Hongersnood – een vlucht ver weg van je geboortegrond. Rampspoed als je man overlijdt en even later ook je twee zonen. Wat blijft er dan nog van je leven over in een maatschappij waar mannen de dienst uitmaken. Als je op vreemde grond zit, kilometers van je eigen volk, je eigen land, je eigen geloof. Met twee schoondochters die je eigenlijk vreemd zijn. Zij zijn van een ander volk en van een ander geloof.

Er zit een nieuwe Netflixserie in, of een televisieserie die de kijkers kluistert aan het beeldscherm. Na deel één *bingewatch* je verder en voor het weet heb je alle afleveringen gezien, want na dit eerste deel stel je meteen de vraag: kan dit nog goed komen? Hoe gaat het verder met deze Naomi? En wat moet er verder met die schoondochters? Loopt het verhaal al meteen in de eerste vijf zinnen dood?

Het grijpt ook aan dit verhaal.

Het trilt van binnen mee als je ooit je geboortegrond hebt moeten verlaten en uit Georgië, of Macedonië, of Afghanistan hier in de kerk bent beland.

Het emotioneert als je terug hoort hoe verdrietig het is je man te verliezen, of er op een andere manier een scheiding ontstaat in je relatie.

En ziekte en dood – ze zijn nooit ver weg in een mensenleven. Het komt allemaal voorbij – in die korte bijna zakelijke inleiding van dit miniboekje.

Een aangrijpend verhaal. Een soap uit het leven gegrepen. En omdat u waarschijnlijk al weet hoe het afloopt: ook een romantisch verhaal, een sprookjesachtig verhaal. Er zou ook zo een Disneyfilm van gemaakt kunnen worden, want in het volgende hoofdstuk verschijnt er echt een prins op een wit paard.

Ja – dit alles geldt voor dat dunne Bijbelboekje Ruth.

Dat onbeduidende bouquetreeksboekje in de bijbel, ingeklemd tussen die dikke literatuur van Richteren en Samuël. Voor je het weet ben je er voorbij gebladerd En mis je dan wat?

Niet als je Ruth leest als een driestuverromannetje.

En dat is dus ook niet de bedoeling. In de Bijbel staan geen driestuverromannetjes.

Vanaf zin twee merk je dat de schrijver een groot auteur is. Die met deze novelle een prachtig diepzinnig verhaal aan ons overlevert. Dat zo veel meer vertelt dan de lotgevallen van Naomi in het verre Moab.

Het is niet alleen een verhaal over gewoon menselijk wel en wee – hoe ingrijpend ook.

Het is een verhaal met een dubbele bodem.

Tussen de regels door wordt een heel ander verhaal verteld.

En dat merk je als je kennismaakt met de hoofdpersonen.

Elimelech – is de eerste naam die valt: *Mijn God is de koning*. Of kortweg: God is koning.

Het zijn woorden als de geloofsbelijdenis van Israël. *De Here is God – de Enige*.

En zijn vrouw: Naomi: *de Gelukkige*.

Kijk wat er van ze is geworden. Is dat gelukkig? Die geloofsbelijdenis – Elimelech – wordt doorgestreept in haar leven. Hij overlijdt al in de derde zin. De schrijver van dit mooie boekje vertelt dit verhaal als spiegelverhaal.

Naomi staat symbool voor heel Israël. Hoe vaak heeft Israël zijn eigen geloofsbelijdenis - God is de enige – God is koning – niet doorgestreept en is ze andere goden achterna gelopen? De goden van Moab – bijvoorbeeld. En ook: Israël was Gods bruid, maar hoe vaak heeft het volk van Israël zich niet de weduwe van God gevoeld. Hebben ze vragend naar boven gekeken en geen antwoord gekregen.

In de eerste paar verzen van het boekje Ruth vallen de werkwoorden ‘overblijven’ en ‘terugkeren’ nogal vaak. Naomi blijft over en Orpa en Ruth blijven over. En daarna wordt er negen keer van terugkeren gesproken. Dit verhaal vertelt het verhaal van de kleine rest van Israël . Het overblijfsel, het kleine groepje Israëlieten dat na de ballingschap voor het heidense karwei staat om van dat Beloofde land van ooit weer iets te maken. Naomi is Israëli. Eerst een bruid, daarna een weduwe. Haar verhaal is het verhaal van Israëls ballingschap en haar terugkeer. In haar ballingschap verliest Naomi-Israëli haar zonen, haar toekomst, haar alles. Hoe vaak heeft Israël niet zijn zonen verloren. Hoe vaak is Israëls toekomst niet uitzichtloos gebleken?

Zo zet het verhaal in.

De gelukkige verlies haar man – God is de Koning – ze verliest haar geloof.

Ze verliest ook haar toekomst – beide zonen sterven, Kiljon de zieke en Machlon de zwakke.

Noem mij maar Mara huilt Naomi, want ik ben niet langer een gelukkige, ik ben verbitterd geraakt.

Zo zet het verhaal in.

Dit verhaal van Naomi, het is het verhaal van Israël – het is ons verhaal, daar waar wij verliezen lijden, daar waar wij ontheemd raken.

En dan begint het verhaal eigenlijk pas echt.

Naomi gaat terug.

Naomi beantwoordt aan haar roeping.

Want daar moet je zijn – daar waar God vaste grond op deze aarde zet. In Israël, in het Beloofde Land. Op het dieptepunt van het leven kan het alleen maar beter gaan. Terugkeer, wordt ook omkeer – bekering.

En hier wordt ook iets van nieuwe hoop geboren, want Naomi gaat niet alleen.

Orpa – ook Orpa staat voor iemand – haar naam betekent: *zij die zich omdraait*, letterlijk zij-die-de-nek-toekeert. Orpa doet wat verre weg het meest voor de hand ligt. Zij blijft in haar eigen land en cultuur en godsdienst. Zij grijpt de kans aan om opnieuw te beginnen. Er is vast wel een knappe Moabiet die het met haar wil proberen, die nieuwe toekomst biedt.

Wat Ruth doet is echt opmerkelijk.

Wat bezielt haar om met Naomi mee te gaan naar Juda, naar Bethlehem. Waarom zet ze haar toekomst op losse schroeven?

Hier komt de kernzin van dit eerste hoofdstuk van Ruth: “Waar u gaat, zal ik gaan, waar u slaapt, zal ik slapen; uw volk is mijn volk en uw God is mijn God. Waar u sterft, zal ook ik sterven, en daar zal ik begraven worden. Alleen de dood zal mij van u scheiden, en anders mag de HEER met mij doen wat Hij wil!”

Niet echt een hoopvolle zin. *Waar u sterft, zal ik ook sterven*. Dat is de toekomst die Ruth en Naomi voor zich zien. En toch koppelt ze dat ook aan die indrukwekkende geloofsuitspraak: “Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God”. Ruth sluit zich aan bij Naomi, Ruth wordt onderdeel van Israël. Ruth kiest voor deze vreemde, onzichtbare God.

Waarom? Wat bezielt haar eigenlijk? De God van Israël had zich in die eerste zinnen van het verhaal nu niet echt van zijn beste kant laten zien. Geloven in de God van Israël geeft geen

garantie van een zorgeloze toekomst. Eerder omgekeerd zou je zeggen, na dit verhaal en na het verhaal van Israël. Het volk gaat door de diepste dalen heen. Wat beweegt Ruth, wat beweegt mensen om te kiezen voor deze God? Wat beweegt u, wat beweegt jou om te kiezen van de God van Israël, die wij hebben leren kennen in Jezus Christus? Het is geen garantie op succes, geen luxueus bestaan, geen eer en aanzien. Kiezen voor deze God leert een ding: dit het, dit is het leven, dit is mens-zijn.

Zoals ds. Ad van Nieuwpoort het mooi verwoordde op een huisbezoek in de documentaire die er over hem gemaakt is: Hij zei: "Het verhaal van Israël, en daarin geconcentreerd het verhaal van Jezus Messias, dat is toch het verhaal van een *loser*. Van een leven dat mislukt, dat doodloopt op het kruis."

Geloven in Jezus is geloven in een loser en daar voor durven staan – hoe de buitenwereld daar uit tegenaan kijkt.

Het is de enige weg. Dat is wat het miniatuurevangelie van Ruth ons deze weken voorhoudt. Trouw zijn aan de weg van de God van het leven. De levende God van hemel en aarde. Het is de enige weg. De wegen van de goden van Moab, de Astartes en de Baäl, van economisch gewin en status, van geslaagd zijn en gevierd zijn. De wegen van die goden vertellen niet het echte verhaal. Het enige dat overblijft is: op weg gaan. Zonder te weten waar je zult uitkomen. Als Ruth en Naomi, Als Abraham ooit, als de twaalf leerlingen van Jezus, als twee mensen op weg naar Emmaüs. Als u, jij en ik – zoekers en vindere in deze gemeenschap van Christus.

Is dat dan hopeloos?

Neen!

Juist omdat het onze eigen weg door het leven is.

Met verdriet en vreugde

Met pijn en euforie.

Met mislukking en succes.

In dat leven is God.

In dat leven is God mens geworden.

In dat leven is er altijd een weg te gaan.

Uw God is mijn God, uw volk is mijn Gd.

Het is als een gebed.

Here God, wat er ook gebeurt in mijn leven. Ik ga met U deze weg door het leven.

Omdat ik geloof, omdat ik vertrouw, dat U er bent. Juist ook als het tegenzit.

En gloort er dan nog ergens hoop?

Jazeker!

Lees de laatste zin nog maar eens na: "Ze kwamen in Betlehem aan bij het begin van de gersteoogst.

Het feest van de gersteoogst. Dat is het feest van Pèsach. Het paasfeest.

Ook voor deze twee vrouwen is er opstanding. Juist voor deze vrouwen.

Ook voor u, voor jou is er opstanding. Het leven ligt voor het grijpen.

Ze kwamen in Betlehem aan bij het begin van de gersteoogst

Het is de cliffhanger in onze Netflixserie.

Hier gloort de hoop. God is niet dood: hij leeft.

Amen.

- Muzikaal intermezzo
- Lied: 'Wil je opstaan en Mij volgen' (Liederen en gebeden uit Iona en Glasgow, Lied 40: 1, 2, 4 en 5)

MAALTIJD VAN DE HEER

- Voorbeden
- Collecte

1. STEK Kariboe Bibi; 2. Christus Triumfatorkerk; 3. Deurcollecte: Wijkkas

- Nodiging
- Tafelgebed (Dienstboek pagina 220-222)
 - V: U komt onze dank toe, ...
U van ganser harte de lofzang toe te zingen
 - Allen: Lied: 'De tafel van samen' (Lied 385: 1)
 - V: Gezegend bent U, God onze Vader ...
Doet dit zo dikwijls u die drinkt tot mijn gedachtenis.
 - Allen: Lied: 'De tafel van samen' (Lied 385: 2 en 3)
 - V: Bijeen tot Zijn gedachtenis...
Door Jezus Christus onze Heer.
 - Allen: Lied: 'De tafel van samen' (Lied 385: 4)
 - V: Bidden wij met de woorden die Jezus ons geleerd heeft:
 - A: ONZE VADER.....
- Breken van brood en schenken van de wijn
- Gemeenschap van brood en wijn
- Dankzegging

GAAN

- Slotlied: 'Dank, dank nu allen God' (Lied 704: 1 en 3)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"